

„Kėdę nešti kartais net sunkiau nei karūną.

Visi svajoja atimti.“

Nekaltas melagis

Veiksmas vyksta šiais laikais nežinia kur, pasaulis didelis, tad neverta prisirišti prie milžiniško žemėlapių ir nepažįstamų kraštų.

Aukštakulniai, suklypę pusbačiai, į laidotuves klampojantys guminiai batai, pikti ar atsipalaidavę, smėlėti, apšepę, išpuoselėti vestuviniai – visi per laiptus gabena žmones, kaimynus, pažįstamus, pasaulio teisuolius ir keistuolius – čia išgirsite sukrečiančią meilės, melo ir nesusikalbėjimo istoriją.

Juokinga, graudu ir artima.

Šis romanas – tarsi šeimos saga, kartais komiška, kartais graudi, supinta iš šimtų širdimi pajaustų likimų, sudėta iš įdomiausių gyvenimo detalių, nuspalvinta magiškojo realizmo, joje į vientisą piešinį susilieja tikrovė, fantazija ir vai-duokliški sapnai.

Pasakojimo grožį sudarys gryna tiesa.

*„Tai, ką sunkiausiai gauni,
tą karščiausiai myli.“*

Hermannas Hesse, rašytojas

PIRMAS SKYRIUS,
kuriame susipažįstame su herojais
ir iškart papuolame į nemalonią situaciją

NEPAKVIETĖ Į BARĄ

Kaip baisu pajusti nemeilę. Ir dar netikėtai! Tarsi apmėtytų ledo gabalais vasarą, jaukią dieną gulint ant įkaitusio smėlio.

Ir bumbt ledo gabalas kakton. Kiekvieną sukrėstų.

Ir tą ledo gabalą sviedė ne jo žmona Izabela, iš jos, jei gąnėtinai įsiutusi, dar lauktum tokios nuodėmės.

Susipažinkime su baisaus įvykio, nusikaltimo žmogaus orumui, vieta.

Įsivaizduokime padorų, kukliai nuobodų banko skyrių su penkiaais kabinetais, kuriame jau trisdešimt metų dirba Tėtušis, niekas kitaip miestelyje jo ir nevadina.

Banke diena iš dienos virė tas pats gyvenimas: buhalterė tualete lakavosi nagus, keli darbuotojai stumdėsi prie kavos

aparato – prie nemokamų dalykų visi stumdosi, Tėtušis registravo eilėje laukiančius klientus ir maloningai kviesdavo prisėsti fojė.

Visi darbuotojai laukdavo penktadienio.

Tada po darbo skubėdavo į barą, tas visai šalia, savininkas buvo atvykęs iš Kolumbijos, neturėjo darbo vizos, tad pigiai, kad niekas neįskųstų, pardavinėjo gėrimus ir sūriu kimštus užkandžius, Tėtušiui nuo jų sustodavo skrandis, bet nieko nepadarysi. Apie interjerą daug nepasakosime, tačiau sienas puošė skaniausi savininko gyvenimo trupiniai: šeima, likusi Kolumbijoje, imtynėse laimėti medaliai, senos laikraščių iškarpos ir kuklus ranka surašytas meniu, kasdien tas pats. Alus, romas, bandelės su sūriu, papločiai su sūriu, blynai su sūriu. Papildomai galima užsisakyti kumpio, bet kartą pasitaikė sudvisęs, tai niekas neberizikavo.

Ir buvo penktadienis. Toks visai gražus ir simpatiškas penktadienis, nieko blogo nepasakytum apie tą penktadienį.

Tik šį vakarą į barą jo niekas nepakvietė. Paprastai visi, tarsį orkestro dirigentui mostelėjus, vienu metu pasiima švarkus nuo kėdžių, pasišvilpauja, paploja vienas kitam per petį, vienas kitam nusišypso „tai kaip visada“ ir išlekia.

Jam nedavė nė ženklo. Nepaplojo per petį. Ar jis dar turi petį? Pasijudino. Turėjo. Praėjo kaip pro tuščią vietą. Kaip per kapo duobę! Tarsi tapo šešėliu, dūmu, uodu ant sienos. Jis net nulėkė į tualetą pasižiūrėti į veidrodį. Ilgai žiūrėjo, kad įsitikintų.

Veidrodyje matė save.

O jie nematė.

Kraupiau neįmanoma susapnuoti, net kamuojamas gripo ir visas paliegęs, prakaito išpiltas ir be jėgų gulėdamas lovoje su šaltais kompresais ant kaktos, tokių haliucinacijų mūsų herojus nepatyrė.

Nepakvietė.

Jo mieguistame žvilgsnyje tarsi jaunystėje, kai pats dar šeliojo neįsipareigojęs tarnybinei kėdei ir šeimai, vis dar bėgiojo laukiniai elniai, Tėtušis tikrai buvo vienas iš jų, išdidus, atstatęs ragus, laimingas bandoje. Kur ta banda?

Nepakvietė.

„Bus tų barų“, – ramino save vyras, nors tuo netikėjo, greičiau įtikėtų, kad kiaulės gieda lakštingalomis.

Teko važiuoti namo.

Tėtušis buvo aukštas ir plikas, vos dribtelėjusiu veidu, dar visai išvaizdus vyras, tą įsimintiną vakarą, kai kolegų paslapčiomis, lyg eitų žudyti dvarininko, slinko pro jo šešėlį neužkliudydami, kad tik nepakviestasis nepastebėtų jų linksmų veidų; visgi jautėsi nepatogiai nepakviesdami į barą. Tas kaltės jausmas jiems dings po pirmo stiklo, o štai Tėtušiui liūdesys niekur nedingo, atvirkščiai, augo!

Net nelaistomas liūdesys klesti širdyje it sodriu mėšlu tręštos rožės.

Jis važiuojo iš darbo namo ir svajojo ne apie minkštus patalus greta žmonos Izabelos, o kad kuo skubiau prasidėtų žemės drebėjimas, išsiveržtų vulkanas, o jei išsiveržti netyčia

nespėtų, Tėtušis sutiktų, jog atsivertų bent smegduobė ir skaniai prarytų jį su visu automobiliu.

„Kaip kokį kepsnį su bešamelio padažu“, – užsisvajoję, nes buvo alkanas. Iš nervų net pietų nevalgė.

Kas tau valgys, kai nepakvietė į barą.

Automobilį, su kuriuo svajoję prasmegti, Tėtušis kadaise pirkė naują, ryškiai mėlyną iš pavydo kaimynui, tas turėjo tris milžiniškas parduotuves, panašias į sandėlius, dabar parduotuvių fasadus apkalinėjo lentomis, nes bėgantis laikas godžiai kandžiojo pastatų sienas; dar turėjo tris puskvaišius sūnus, tris marčias, dešimt anūkų, visi nuoširdūs giminaičiai kaimo bažnytelėje per sekmadienio mišias garsiai bei nuoširdžiai meldė jo mirties, kad paveldėtų tas parduotuves.

– O kad taip, Viešpatie gailestingasai, jis mums paliktų savo sandėlius su senais niekam nereikalingais baldais, bet ir tokius žmonės perka, su visom netikro krištolo lempomis, dėžėse gal tūkstantis, ilgam pakaktų, – kalbėjo sūnūs, o marčios pritarė: – Su siuvinėtais sijonais ir supelijusiais naujagimių kraiteliais, niekas neuosto pirkdamas. Tik kad greičiau, Viešpatie.

Sykį ką tik aprašytos marčios Tėtušiui įpiršo gražią patalynę, margintą drambliais, tas rinko savo dukrai Paulai, jai buvo aštuoneri, o įbruko patalus kūdikiui iki metro ūgio ir griežtai atsisakė priimti atgal, net žmonai staugiant ant visos gatvės ir mojuojant tais patalais.

O staugti ji mokėjo, tikrai nedirštume apkaltinti jos per silpnu staugimu, ne ant tos užsirovėte.

Šį kartą staugimas negelbėjo. Naujagimių kraitelius Tėtušis atsimindavo tik bloguoju.

Visą apipelijusį gėrį kaimynas tvirtai laikė savo rankose, marčioms tik kartais leisdavo apsipirkti su nuolaida, ir tai iš senesnių kolekcijų, nabagių sijonai priminė virtuvinius rankšluosčius, na o patį turtuolį, parduotuvių savininką, ištiko baisi neganda, neaprašyta jokiuose medicinos vadovėliuose, – nagai įaugo į delnus, tiek pirštai buvo lenkti į save.

Visi labiau rietėsi, vos užmatę pinigą.

Kai kartą visą kruviną giminaičiai jau su šventintomis žvakėmis nuvežė į ligoninės priėmimą, susirinko gydytojų konsiliumas.

– Mes nežinome tokios ligos, – stebėjosi. – Čia kaip atsivėrusios Jėzaus žaizdos ar pjūviai. Ar jūs nepjaustote dėdės?

Visi pakraupę papurtė galvą.

Drąsesnis gydytojas pasiūlė sindromą aprašyti moksliniame žurnale ir davė jam *morbus* (lotyniškai liga) *scrupaticus* (skūpumas) pavadinimą, liga aprašoma kaip lėtinė, kai pirštai smarkiai linksta į save, o moneta visada lieka saujoje. Pinigų išplėšimo operacija nerekomenduotina, nes liga iš karto atsinaujina, vos iš delno išėmus monetą.

– Galime atlaužti pirštus ir gipsuoti, – pratarė jauniausias gydytojas, linkęs eksperimentuoti.

Vyresni eksperimentą griežtai uždraudė:

– Net pelės neatlaikytų tokios operacijos. Negalime rizikuoti.

– Nepagydomas. Genetinė liga. Užuojauta, – reziუმavo konsiliumas, išleisdamas ligonį ir gimines namo. Kai kurie giminaičiai, iš visos širdies linkę į palikimą, net iš anksto pasiėmę paskolas, išgirdę diagnozę patys pasiprašė į nervų ligų skyrių, kad atgautų dvasios pusiausvyrą. Juos gydė ledo vonių terapija, klizmomis ir girdė ramunėlių arbatomis, kol vienas po kito iš ligoninės pabėgo.

Savo noru pasirašė palikimo atsisakymą.

Ligoninėje liko tik ištvermingiausios marčios, viena reikalavo išlaikymo iki gyvos galvos ir net jai mirus, bet ligoninėje visos teištėvė dešimt dienų ir chorų giedodamos atleidimo giesmę „Lai pinigai tau virsta akmenimis“ pėsčiomis per kalnus grįžo namo.

– Sergu sunkia lėtine ir nepagydoma *morbus scrupaticus* forma, – didžiudamasis dėdulė pranešdavo kiekvienam pirkėjui, užėjusiam į jo parduotuvę. – Konsiliumas nustatė, visa profesūra susirinko.

Po diagnozės liga tik dar labiau suvešėjo.

Sykį išvarė nėščią moterį, ji rinkosi kūdikiui vežimėlį ir pritrūko kelių eurų, žadėjo užnešti pagimdžiusi, bet parduotuvių savininkas, mūsų apdainuotas ligonis, tik pamojavo ligos išrašu. Pasakė, kad jam paūmėjimas, ir liepė vežimėlio ieškoti prie konteinerių, ne pas jį.

– Labai švarūs dabar konteineriai, purškia kas savaitę

nuo tarakonų, – drąsino moterį, išplėšdamas jai iš rankų išsirkintą raudoną prekę.

Be vežimėlių, jis dar prekiaavo prabangiomis sofomis ir pigiais puodeliais, puoštais širdelėmis. Dar paveikslais, lempomis ir velykiniais triušiais.

Kaime sklido gandas, kad jis miegamajame tarp lovų nuo žmonos susimūrijo sieną, kad tik toji nepasiektų savo bambėjimu ir noru užvaldyti turta, sieną mūrijo iš storiausių plytų ir dar apdėjo akmenimis, taip amžiams atskyręs taką į savo lovą ir širdį. Net tarpelio rankai paduoti nepaliko.

Gera, kad pats neužsimūrijo, pasiliko siaurą taką į tualetą.

– Keista liga, – svarstė kaimynai. – Štai kai taurę pakelti, tai jo pirštai net daug kartų atsiriečia, patys matėme, o kai reikia už taurę susimokėti, vėl įsminga iki kraujo, neatgniausi, tokio stebuklo nesame matę.

Tėtušis nusipurtė. Nebepavydėjo. Suprato, kad automobilį iš pavydo kaimynui pirkto veltui.

Ar tik visko nebus daręs veltui? Visko, kas jį gyvenime vertė pirkti, vesti, nekęsti, mylėti, dirbti, skatino judėti, o stauga atsivėrė juodutėlė nesimpatiška bedugnė ir kviečia: „Štai, pone, jūsų naujieji namai, užsukite, čia nieko nebereikės.“

Vadinasi, bedugnė.

Galimai susuko pilvą. O ir nuo ko? Nei valgė, nei gėrė, juk į barą nepakvietė.

– Kur čia reikės sustoti, – keikėsi Tėtušis. – Ne fasonas mirti apsišikus.

Važiuotų ir dingtų. Šimtus kartų dingtų, bet būtinai švelniai, be dramų – tarsi nertų į sapną, kitaip jis nesutiktų už jokių pasaulio pinigų.

Jų kaime greta laiptinėje gyveno tokia bobusytė, mezgė mezgė sėdėdama tarpduryje, kol tiesiog ištirpo, taip menko akyse, kol virto savo plonais rūko mežginiais, nebeskirdavai, kur jos plaukai, smulkučiai pirštai, užmerktos akys; cypiančiu it pelytės balseliu ji visų klausinėjo, gal kas matęs juodai pasipuošusią damą, riterį su kardu, didingą šmėklą, vis neužsuka, o ji laukianti, pamažu išnyko jos daiktai, gal buvo sumegzti į voratinklį, tas dengė visus namus, ir kai bobusytė prapuolė, niekas jos nepasigedo, tik prašlavė kelis likusius siūlus.

„Kad taip ir manęs niekas nepasigestų, – svajojo Tėtušis. Ta mintis jį ramino. – Kaip tada pasisektų. Viskas baigtųsi tyliai.“

Pasigirdo garsus policijos švyturėlių kauksmas, Tėtušis atsargiai sustojo šalikelėje.

– Dar geriau, – sau pasakė. – Va čia tai laimė. Kai nuskiilo, tai nuskiilo, geriau net romane nesugalvotum. Pasodins mane, ramiai sau gulėsiu ant jaukaus kalėjimo gulto, niekam nereikės aiškintis. Valgiui aš neišrankus, tik pasakysiu, kad alergiškas gliutenui ir svogūnams. Stuburo penktas ir šeštas slanksteliai pakrypę, tai reiktų kietesnio čiužinio. Dar norėtųsi kokio lengvo darbelio, kad būtų dienų prasmė. Sienas padažyti ar ką.

Prasmės jam reikėjo kaip vandens ir duonos. O kad taip šviežiai pakeptos iš bananų, va čia tai prasmė, saldžiai kvepiančioje duonoje telpa ir rūpestis, ir laimės skonis. Užudė kvapą. Juk buvo alkanas.

Greičiau jį pasodintų ir duotų ko užkąsti, bent pupelių su ryžiais, taip norisi miego ir pagaliau pamiršti, kad jo nepakvietė į barą.

Ar tikrai nepakvietė? Gal ne taip suprato, gal jis serga ir jam reikia ligoninės?

Policininkui išdidžiai žingsniuojant artyn, girdėjosi laimingų batų tauškesys, operinis dialogas, panašus skamba lipant ant scenos atsiimti apdovanojimų.

Laukdamas pabaigos, Tėtušis nuolankiai ir prisiimdamas visas kaltes šypsojosi, išskyrus vieną smulkmeną – jis neprišiminė, ką blogo būtų padaręs.

Negi ką užmušė?

Norėjo kuo skubiau prisipažinti.

Tiesa, kartą sapnavo, kaip tą turtingą kaimyną, sergantį skūpumo liga, savo rankomis doroja, muša, turbūt už tai stabdo policija, juk dabar viską seka – telefonus, jausmus irgi.

O kiek jis turėjo neišsakytų emocijų!

Mintyse parašė laišką mylimai žmonai Izabelai:

„Mieloji, labai gaila, kad taip nutiko. Čia šilta, jauku, duoda skaniai valgyti. Noriu tau prisipažinti, esu užkietėjęs nar Kotikų prekeivis, tik niekam nesakyk. Kai išėsiu laisvėn, gy-

vensime kaip karaliai, pinigus saugiai užkasiau, nepamenu kur, bet rasime. Draugėms užsimink, kad dirbau finansų sri-tyje, juk tai tiesa, ir mane gudriai pakišo. Labai tave myliu, nieko daugiau nenoriu, kad tik tu ir mūsų dukra būtumėt lai-mingos. Net neįsivaizduoji, kaip džiaugiuosi atgavęs ramybę ir kad nereikės tau prisipažinti to baisaus dalyko, supranti, manęs jie nebepakvietė į barą...”

Apsiverkęs minčių laišką suplėšė neišsiųstą. Gera, kad ir nerašė.

– Zigzaguojate keliu, – subarė policininkas. – Kaip koks prigėręs vaikėzas. Jūsų amžiui neder. Ir nepūskit, man neįdomu.

– Kad negėriau. Net nevalgiau...

– Nejuokinkit manęs, kokias čia pasakas sekate! Gi zigzaguojate. Gėda net klausyti, o juk esate garbingas banko tarnautojas, kokia laimė sėdėti tokioje šiltoje kėdėje, ne taip kaip man paskui tokius nuopušas lakstyti, zigzaguojate ir ke-liate visiems rūpestį, ar suprantate?

Geriau įsižiūrėjęs Tėtušis pamatė, kad policininkas – vie-nas iš to kaimyno, sergančio garsiuoju *morbus scrupaticus* sindromu, sūnų, trečiasis priedurnis.

Kyšio jam nesiūlė, mąstė, kad taip greičiau pasodins.

– Žinokit, neseniai nuodėmingai sapnavau jūsų tėvuką... – prisipažino iškart. – Ir mes...

Policininkas net nusipurtė.

– Man neįdomu. Tik važiuok, važiuok su Dievo palaima,

viejito (senoli), linkėjimai žmonai, – pasakė užtrenkdamas dureles.

Žmoną Tėtušis dabar norėjo matyti mažiausiai.

„Jei koks skardis pasitaikytų, – dar mąstė variantą, – irgi būtų neblogai.“ Yra matęs tokių simpatiskai stačių bedugnių, ten dažniausiai švęsdavo vestuvininkai.

Kartą su Izabela ten pasitiko saulėlydį.

Koks grožis! Bučiavosi kaip išprotėję, bevaikiai, beturčiai, be ateities ir praeities.

Bet nebeturėjo jėgų link jo keliauti.

